

De Dominicanen te Oostende (slot)

Raphaël Plasschaert

Op 4 augustus 1882 start de bouw van de grondvesten van de neogotische kloosterkerk; op 8 december de grondvesten van het klooster. Op 24 december 1882 volgt een plechtige eerste steenlegging van de kerk en reeds op 23 september 1883 wordt de kerk, toegewijd aan St. Catherina vvan Sienna, ingezegend en worden erediensden mogelijk. Door hun degelijke sermoenen krijgen de Predikheren een ruime bezetting van hun grote kerk. Tijdens de missen wordt in het Frans gepredikt, tijdens het lof in het Nederlands.

Op 10 oktober 1883 viert de Orde een groot rozenkransfeest dat bedevaarders uit gans West-Vlaanderen naar Oostende brengt. En op 18 november kunnen de paters hun nieuw klooster betrekken. Het bestaat uit twee vleugels omheen een kloostergang 20 cellen en een bibliotheek. Langsheen het koor van de kerk zijn twee zalen gebouwd; één dient als sacristie, één als kapittelzaal. Het huis Christianstraat 71, aangekocht op 9 maart 1884, zal later tot spreekkamer van het klooster omgebouwd worden.

In de volgende maanden wordt de kloosterkerk voortdurend beter aangekleed met beelden, tabernakel, communiebank, klokken, marmeren zij- en hoogaltaar, biechtstoelen, brandglazen, koperen koorafsluiting, kazuifels en steeds nieuwe ornamenten. Omdat "Paschen houden te wenschen liet" houden de paters tijdens de Goede Week 1884 's avonds om 20 u degelijke vastenpreken die, volgens de rubriek, "tamelijk goed gevolgd worden". Op 7 mei 1885, octaafdag van het feest van de H. Catherina van Sienna, wordt de kloosterkerk door Mgr. Faict feestelijk ingewijd. Enkele maanden later worden nog 3 altaren ingewijd en een orgel ingehuldigd.

Op 5 augustus 1885 wordt het klooster te Oostende verheven tot prioraat.

Op dit ogenblik telt de kloostergemeenschap 6 paters en 3 broeders met pater Callens, de stuwende kracht voor de bouw en de inrichting van de kloosterkerk, als eerste plaatselijke prior. Maar zijn aandacht gaat ook naar de vele wezen in de stad voor wie hij een St. Vincentius gesticht sticht in de Langestraat. Voor de verzorging en de opvoeding van de kinderen doet hij beroep op de Zusters Dominicanessen uit Brugge. Einde 1885 gaat hij wonen in de Nieuwpoortse steenweg waar hij op een aangrenzend terrein van 3 ha weldra de bouw start van een nieuw wezenhuis St. Vincentius, met plaats voor 300 personen. De bouw van dit wezenhuis brengt armoede in het Dominicanenklooster. Door de steeds oplopende schuldenlast wordt het wezenhuis in 1927 verkocht aan de Zusters Dominicanessen. Later zal het wezenhuis terecht komen in het stadscentrum en na de tweede wereldoorlog wordt het vroeger wezenhuis aan de Nieuwpoortse steenweg omgebouwd tot de St. Jozefskliniek.

Pater Callens, ondertussen als prior vervangen door zijn confrater pater Hiertz, overlijdt op 23 oktober 1883. Prior Giertz slaagt er in de oppervlakte van de klooster en kerk uit te breiden tot 1763 m² maar de totale schuld van communiteit loopt steeds verder op. Pater Hiertz is wel zeer edelmoedig, zeer braaf maar is geen goede financier. In 1889 wordt hij als prior vervangen door pater Iweins d'Eechhoute. Die slaagt er in, in korte tijd, de kloostergemeenschap schuldenvrij te krijgen. Hij koopt ook grond op het kerkhof van Stene voor een grafkelder voor de kloosterlingen.

Sinds hun aankomst in Oostende kennen de Dominicanen het "tantine stelsel" als eigendomsrecht. Door dit stelsel zijn de bewo-

ners van een gebouw ook de eigenaars wat, bij hun overlijden, betaling van successie-rechten oplegt aan de andere of nieuwe bewoners. Om herhaalde betaling van rechten voor hetzelfde gebouw te vermijden, wordt, rond 1895, het tentine stelsel vervangen door een ander stelsel van eigendomsrecht.

Op het einde van de 19de eeuw kennen de Dominicanen in het snel groeiend Oostende veel succes, vooral met hun misvieringen en met het rozenkrans gebed tijdens de maanden mei en oktober. En dit valt niet altijd in de smaak van de parochiale geestelijkheid. Op 15 augustus 1896 brandt de dekenale St. Paulus- en St. Petruskerk af en in afwachting van de parochiale noodkerk worden de diensten van de hoofdkerk verzekerd in de Dominicanen kerk. Er zijn duidelijke afspraken tussen de paters en deken betreffende gebruiksrecht, kostenvergoeding en verdeling van de schaalopbrengsten. Ook in 1889 richten de Dominicanen de "Broederschap van de Rozenkrans" op. Maar ze krijgen concurrentie door de lokale geestelijkheid met korte preken in de nieuwe St. Jozefskerk. De Dominicanen vervangen hun hoogmis door een conventuële mis waarin geen preek meer wordt gehouden. Na enkele maanden wordt, op vraag van de vicaris, het "misverstand" bijgelegd en hernemen de paters hun preken in alle missen. In 1906 houden ze regelmatig conferenties in het Frans, gereserveerd voor heren alleen. Wel komen er in enkele diensten "Vlaamse preken; in het hoogseizoen zijn er ook preken in het Duits.

Ondertussen worden het klooster en de kloosterkerk steeds verbeterd. In 1910 worden nog twee aanpalende huizen aangekocht wat toelaat een tuintje aan te leggen en de keuken te vergroten. De aankoop wordt echter bemoeilijkt omdat de nieuwe prior door een advocaat wordt opgelicht voor 55.000 fr, een geschenk van een weldoener.

Op 14 oktober 1914 wordt Oostende door de Duitse troepen bezet. De helft van de inwoners van de stad is gevlucht, ook de

paters op twee na, naar Engeland vooral via Nederland. Gedurende de oorlogsjaren wordt het klooster een toevluchtsoord van meerdere families en irriteren de Duitsers soms met kleine pesterijen. Op 2 september 1916 worden door de bezetter koperen voorwerpen opgeëist bij de bevolking en bij het klooster. Maar in 1917 kan pater Geerts, van Nederlandse nationaliteit en in Oostende gebleven, alle meubelen en kerkelijke voorwerpen van de opeisingen redden. Wel worden, in december 1917, de kerkklokken weggenomen. Door beschietingen en bombardementen worden, gedurende oorlogsjaren, meerdere glasramen vernield. Overigens zijn kerk en klooster maar licht beschadigd alhoewel enkele aangrenzende en nabijgelegen huizen vernield werden; Op 17 oktober verlaten de Duitsers de stad en weldra zijn ook alle kloosterlingen-vluchtelingen gaaf en gezond opnieuw op post.

In de eerste naoorlogse jaren wordt gezorgd voor een snelle opmaak van het dossier voor de oorlogsschade, in totaal ca; 22.200 fr. Op 1 april 1921 was deze oorlogsschade aan het klooster reeds volledig uitbetaald.

In die naoorlogse jaren wordt pater J. Geerts door zijn confraters tot prior verkozen. En zijn notities in zijn schriftje eindigen.

Uit eigen herinneringen weten we dat, sinds de tweede wereldoorlog, de Dominicanen hun apostolaat met grote ijver en overtuiging hier hebben verder gezet. Hun kloosterkerk, gekend voor de vele missen en de vele biechtstoelen, was gewaardeerd door vele inwoners die de "paterskerk" boven de eigen parochiekerk verkozen. De paters startten meerdere religieuze en culturele initiatieven, verzekerden godsdienstondericht in instellingen van het rijksonderwijs alsook lange tijd de aalmoezeniersdienst in het St. Jozefziekenhuis. Uit hun vroege start met een consultatiebureau voor gezinsmoeilijkheden bleek ook hun grote pastorale en sociale bekommernis. Ook waren ze snel in de toepassing van de richtlijnen van het

tweede Vaticaans Concilie: de eigen liturgie werd afgeschaft, uit de kloosterkerk werden meerdere beelden en het koorhekken verwijderd, het hoofdaltaar het koor verschoven: In de zestiger jaren werd de vleugel van het klooster langsheen de Aartshertoginnestraat vervangen door de winterkerk die aansluit op het vernieuwde koor.

Met de eeuwwisseling werd het duidelijk dat de aanwezigheid van de Dominicanen te Oostende niet zou kunnen bestendig worden.

Op 20 november 2004 hebben de laatste paters in alle stilte hun vestiging in de Christinastraat verlaten. Met grote edelmoedigheid hebben ze op deze dag, het ganse kloostercomplex overgedragen aan het Werk van Poverello dat daardoor een vaste voet heeft gekregen in de stad. In het bisdom Brugge is de aanwezigheid van de Dominicanen nu beperkt tot één stichting: het gekende en mooie Dominicanenklooster en kloosterkerkje in Knokke-Zoute.

James Ensor en de dokken

Marc Loy

Naar aanleiding van zijn 150ste verjaardag wordt James Ensor in eigen stad o.a. gevierd met een tentoonstelling in het Mu.ZEE in de Romestraat: 'Bij Ensor op bezoek'. In deze expo leren we de meester ook kennen als een vurig verdediger van ons maritiem erfgoed. Neem nu het Mercatordok.

Ensor was niet alleen een veelzijdig en innoverend schilder, maar ook iemand die erg gepassioneerd was door muziek, piano en harmonium speelde en zelfs een aantal muziekstukken componeerde. Maar hij betoonde ook een grote interesse voor de literatuur en voerde niet zelden zelf de pen. Schilderen en schrijven hoorden tot zijn dagelijkse bezigheden. Veel van zijn teksten die hij tussen 1882 en 1946 schreef in lokale weekbladen, kunsttijdschriften, inleidingen op kunstcatalogi en toespraken (want hij was ook een eloquent redenaar) zijn gebundeld in 'Mes écrits'. Daarnaast was hij ook een geroutineerd briefschrijver. Hij correspondeerde met tal van kunstenaars, politici, galeriehouders, journalisten, museumdirecteurs, vrienden...

En o wee, als iets hem niet zinde!

Daarnaast hoeft Ensors verknochtheid aan Oostende geen betoog. Zijn leven lang heeft hij zijn geboortestad omzeggens nooit verlaten. Zijn 3 jaar als student aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel even buiten beschouwing gelaten.

Als de meester van het licht kon hij niet zonder de alsmaar wisselende heldere Noordzeeluchten. Ook zijn marines in olie- verf getuigen van zijn liefde voor de zee. Niet verwonderlijk dus dat hij, als hij in 1929 als baron wordt geadeld, als wapenspreuk kiest: 'Pro luce nobilis sum'. Vrij vertaald: 'Door het licht ben ik van adel'.

Vloeibare spiegels

Maar wie zee zegt, denkt haven. Talrijk zijn dan ook de etsen waarop hij o.a. het Montgomerydok en de 18de eeuwse handelsdokken (Mercatordok) grafisch wist te vatten.

Niet verwonderlijk dus dat hij in 1925 in zijn pen kroop om o.a. in Le Pourquoi Pas van 13 februari te keer te gaan tegen diegenen die die handelsdokken wilden dempen om er een park van te maken. Maar niet alleen als beeldend kunstenaar vereeuwigde hij zijn dokken. Ook in taal wist hij zijn